

מ' ומה בחוברת

חדשים ספורים לאחר הקמת המדינה נודמנה לאנשי מערכת „מערכות“ הזכות לארח במכוניתם, ולהביא אל פנים תומתיה של עכו, את החוקר ההסטוריון הישיש פרופ' נחום סלושץ, גדולה היתה התרגשותו. — „בימי הבית־הראשון לא כבשו בני ישראל את עכו, אף בימי הבית־השני לא הצליחו היהודים להשתלט עליה — והנה, עתה...“ יתכן כי היה בהתפעלות זו גרעין מוצק יותר מאשר אותה נוסחה המתהלכת אצלנו תכופות: „נפוליון לא כבש — וזה"ל כבש“; שכן המסיבות וצירופי־הגורמים (כפי שיוכח על־גולה הקורא בסקירה) שונים היו מאוד בשתי פעולות־המלחמה, אשר 149 שנה הפרידו ביניהן: — שב־1799 — ושב־1948. ך אין לזלזל גם בקשיים שעמדו אף בפני זה"ל: — תנאי השטח וביצורי עכו העתיקים. אלה האחרונים, בידי יריב תקיף, עשויים היו להוות גורם לא־מבוטל אף בהאבקת שבתנאי 1948 (ודוגמת ירושליב־העתיקה — תוכיח).

במדליה המיוחדת לכבוד הקומודור הבריטי סאר סידני סמית (הוא שהדף את בונאפארטה ב־11 התקפות שנערכו ע"י הלז על עכו, כונסו והובלטו בריכוז בלתי־רגיל, עיקרי הגורמים שפעלו במצור־עכו והשפיעו על מהלכו. העיד הבצורה והצפופה, האניות הבריטיות העוגנות למולה, שני הנהרות (הקישון מימין והנענון משמאל) שחצו את קו־התחבורה הצרפתיים — והרי הגליל כרקע. ריכוז והבלטה אלה (כולל את חיפה הקטנה, הרובצת למרגלות הכרמל) עושים את המדליה למעין סיכום־תמציתי של תנוי־המצב באותו מצור.

יש פינות בארץ בהן הזכרונות ההסטוריים־הצבאיים הנם כה „צפופים“ עד שכמעט

ותוקף אותך פחד שעה שתנסה להעלותם־מחדש. „מערכת־תבור“ של נפוליון וקלבר — על איזה רקע צבאיהיסטורייגיאוגרפי נותרתשה? ראשית — התבור: זכרונות של דבורה, כיבוש איתביריון ע"י אנטיוכוס־השלישי, הדברת הלוחמים־הקנאים ע"י הרומאים; לבי־הנמק והקישון: שוב — דבורה וברק למול סיסרא, שאול בעיך־דור, מסעי הצלבנים; מבוא ואדי־שרה ומגידו: הפצעת המצרים של תחות־מיס־השלישי למערכת־מגידו הראשונה שבתולדה,

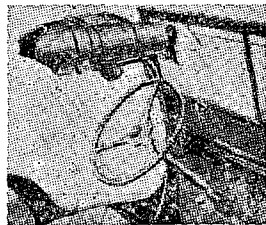

התמודדות יאשיהו בפרעה נכה, מחנה הלגיון הרומאי שבלגיון, קנאיה־הגליל המסתננים דרומה; מזרח העמק — גדעון בבית־השיטה, שאול ויונתן על הגלבוע, קרבות צלאח־אחידין; המערכה הגדולה שבין מונגולים לממלוכים. והנה, מעל לרבידים־רבידים אלה — אף מסעו של בונאפארטה. אכן, שפע כזה של זכרונות הסטוריים־צבאיים שוצפוף לתוך כברת־ארץ קטנה, מחייב להכרת עובדות־העבר, ללימוד.

מ'י ומה בחוברת

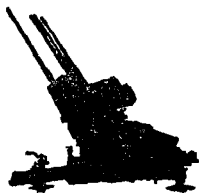
בתקופתנו גובר ערך לחמת-הלילה; ובאותה מידה מתרופף הויכוח: — האם ניתן

להסתגל אל דרישות החשיכה בדרכים המצריכים סידורים טכניים מלא-כותיים (כגון: "עין-דנדארית, זרקורים רבי-כוח, וכיו"ב) — ונשמעת הדרישה או לסיגול מרחיק-לכת של עין-האדם או, באם זה בלתי-אפשרי, לאמצעים פשוטים ו"טבעיים" ככל-האפשר. משלושת סוגי-העורים שבי"עזרי ראיית-הלילה" (עמ' 16) — שנים נאמנים למגמה זו: — "מלקס-האור" — בדרך של כינוס "גרגירי-האור הנפוצים; ו"מרבח-האור" — ע"י ניצול ה"משען" שבכתימי-פוספור בנקודות חיוניות של כלי-הנשק. הסך-הכל של סקירת האמצעים מאוד-חלקית זו מעיד כאלף-עודים על חיוניות הבעיה כיום ועל הדבקות בה מגסים הצבאות למתרה.

ההגנה הקרקעית בפני התקפות-מטוסים עומדת על פרשת-דרכים — וביתר-דייקן,

עוברת עתה מנתיב-אלגנטי. ה"מחר" הוא (עמ' 6, ברוב השטחים והמשימות) לטי-המונחה. אך שאלת "היום" היא: — באיזו מידה יכול (ומוכרח?) בתקופה זו של "בינתיים", התוחח לשאת עדיין בעולן של כמה משימות-הגנה חיוניות? מאמרו האקסואלי של רס"ן י. תירוש (הניתן במדור התותחני "בעד הכונת" עמ' 40) עומד על האפשרויות — וכן על כמה מן הדרכים — למתן תשובה חיובית לשאלה זו; שאלה בווערת-ממש לגבי גייסות-שבשדה בכל מקרה של התמודדות-קרב אפשרית.

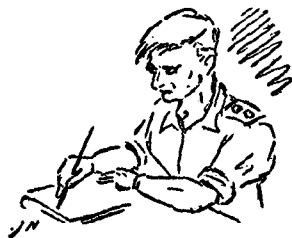
ודאי שאין בדונמאות של מעשי-אחרים כדי לשמש, ממילא, תורה-מנחה; וביחוד

לא כאשר ישנם הבדלים גדולים, ואף סתירות-מה, בין דוגמאות אלו. אך ישויש בהן כדי להחכים. הסקירה "הכנות לשעת חירום" מאת שלמה הראל (עמ' 47) — כל-עיקרה הוא, בעצם, צירוף ידיעות על תכונה אזרחית בארצות שונות, מבלי הסקת לקח. אך ודאי שלא-מעטים הם הקוראים אשר הלכת "יודקר מאליו" בעיניהם. במתן סקירה זו (כאחד "ממוצרי-הלואי" של עבודת-החקר הנעשית במדינה בתחום תכונה לשעת-חירום) רואה המערכת רק התחלה של הארת מכלול-בעיות חיוני זה, למלוא-היקפו; ואותם קוראים הכמהים להפקת-לקח ממורשת — יכונ לכך באחדות מן החוברות הבאות של "מערכות".

אין תרגילי "אש-חיה" בקליעי-עץ זהים כלל עם קרב-בפועל; ודאי שאף קציני צה"ל

בעלי גסיון-קרב נאה, ויכולת להתגוננות פסיכולוגית באנשיהם, אינם מתימרים בכ"ז למעמד בדומה לזה של גנ-בריג. ס.ל.א. מרשל, כחוקרי-נסתרות-נפס-לוחם. ובכל זאת, רשימתו של ס"ל מ. פעיל (עמ' 63), ב"פנס המגיד" שלו, עוסקת בסוגיה אשר קשר לה לנושא הנודע של הספר "אנשים מול אש". היא עוסקת בשלוחה מסוימת של אותו נושא תוך יישובם אל אנשינו-אנו, ואף אל מציאות ימרי האימונים-והתרגילים. ניתן-לשער כי, הן מבחינת גישה הכללית והן באשר ל"בעיית-הבטחון", תעורר רשימה זו חילופי-דעות בעקבותיה. ואם כן — הרי בכך ודאי שתמלא לפחות אחת משליחותיה.

מי ומה בחוברת

(המשך מעמוד 3)

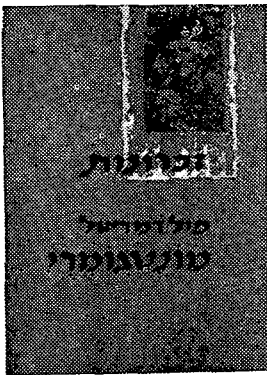
כפתחו של הספר, תולדות מלחמת הקוממיות, אשר הופיע בהוצאת

„מערכות“ וסיפור-המערכה שבו הוכן ע"י ענף-היסטוריה במטה הכללי — קבוע ציון זה: — „ספר זה נועד להגיש לקורא, גם לזה שאינו איש צבא מקצועי, את סיפור התפתחות המערכה בין ה-29 בנובמבר 1947 — 20 ביולי 1949 (יום חתימת הסכם שביתת-הנשק עם סוריה) — ואינו משמש סיכום היסטורי-צבאי מקצועי אחרון“. כפי שמרמזת המילה הקצרה „גם“, מכון הספר בעצם אל שלושה סוגי-יסוד של קוראים: איש-הצבא המובהק; זה הנמצא ב„חופשת י"א חודשים“, דהיינו איש המילואים; ושאר-השכבות של אזרחים ונוער שבמדינת-ישראל. בציון הניתן מעל דפי כלי-מבטא זה ב„מערכות“, והמכון, ממלא; בעיקר אל שני סוגי-היסוד הראשונים — מן-הראוי לומר כי אפילו בגלגולו ה„בלתי-סופי“ הזה יכול סיפור-המערכה שבספר לשמש באופן מצויין כמסגרת-כללית; מסגרת, שלתוכה ישובצו בזה-אחרי-זה ספרי קורות-החטיבות של צה"ל, המתפרסמים בהדרגה ע"י הוצאת „מערכות“.

על הספר „זכרונות“ ללורד מונטגומרי, שהופיע זה עתה בעברית, בהוצאת

„מערכות“ — נכתב: „כאדם — כן ספרו. לא רבים המפקדים שנתקשרו סביבם אגדות — של תהילה ושל שלילה — כסביב פילד-מרשל מונטגומרי, אין כ„מונטי“ מצביא אשר כה רבו הבדלי-הדעות בהערכת פעלו כטקטיקאי וכמנהיג-צבאי. ומעטים הם הספרים שבאו בעקבות מלהמת-העולם השניה, שכה ירבו החול-קים על הנחות וציונים שבתוכם כלגבי ה„זכרונות“ של מונט-גומרי. ספר חריף זה — שיסוד העדות מרובה בו — רבות הן הידיעה וההתמצאות המתאפשרות לזה הקורא בו, בשיטים ובין השיטים. זהו ספרו של איש אשר, כנראה, טרם תמו מלחמתו — והספר עצמו הוא שדה-הקרב החדש שלו. כל כותבי-היסטוריה — וכל לומדיה — בתחום מלחמת-העולם השניה יודקקו לספר זה, כמטט מיד לאחר ספרי-היסוד של צ'רצ'יל ודה'גול. האט יש צורך להוסיף על כך ציונים לפי כתובתם המיוחדת של אנשי-צה"ל ?

החטיבה הטיבה — ודימותה. הספר רב-ההיקף ומשוכלל הצורה „חטיבת גבעתי

במלחמת-הקוממיות“ (אשר כרך א' שלו הופיע זה עתה בהוצאת „מערכות“) — תעודתו להציג את קוי-אופיה וסיכומי-פעלה של חטיבת „גבעתי“. ... יתכן והתכונה אשר ציינה וייחדה את חטיבת „גבעתי“ היתה הדינמיות שבה — הן הנפשית, בחויה, בהרגשות ובמשאת-הנפש; והן המבצעית, בתפקידי-הקרב ובתנודות מתפקיד אל תפקיד. אין תימה שדינמיות זו, שנדרשה מן החטיבה ע"י מציאות-המלחמה, הפכה גם לחלק מישותה-הנפשית, ולמעין ציחי, אשר היא ואנשיה נתלו לדרוש מעצמם, ומכאן ודאי, הכרתה-העצמית הבולטת של חטיבה זו, גאותה על יעודיה הקשים ועל דרך-הקרבות רבת-הקרבנות אך גם רבת-התהלה שלה, — ועל תרומתה לאוצר-הישיגיו של הלוחם העברי במלחמת ההגנה והקוממיות.

